

Elizari loturiko ospakizunak, lehen eta orain

Elizak eragin handia izan du gure bizitzan, eta zer esanik ez jaunartzeak eta ezkontzak bezalako ospakizunetan. Gai horren bueltan, ariketa hauek proposatzen dira.

- Erreportajearen zati bat entzun ondoren, galderen erantzun zuzenak aukeratu.
- Erreportaje osoa entzun ondoren, laburpena osatu.
- Hiztegia landu: artikulua irakurrita, galderen erantzun zuzenak aukeratu.
- Garai bateko ospakizunak eta egungoak konparatu: desberdintasun garrantzitsuenak idatzi.



Entzun eta aukeratu erantzun zuzena



Elizara joateko ohiturari buruz hitz egiten duen erreportaje baten sarrera entzungo duzu: Manu Exesortuk elizara joateko ohiturei buruzko zenbait datu emango ditu. Entzun ondoren, galdera hauen erantzun zuzenak aukeratu.

Duela 20 urteko datuekin alderatuta orain zenbat jende joaten da elizara?

- ☐ Jendearen erdia baino askoz gehiago.
- ☐ 323.000 baino gehiago.
- ☐ Jendearen erdia baino gutxiago.

Euskal Autonomia Erkidegoan zenbatek dute beren burua katolikotzat?

- ☐ Herritarren % 55ek.
- ☐ Gutxi gorabehera % 82k.
- ☐ Herritarren % 37k.

Zer dio Eliza Katolikoak izan duen eboluzioari buruz?

- ☐ Erlijio katolikoaren pisua ez dela hain handia, eta gainerako erlijiotan ere murriztu egin da.
- ☐ Erlijio katolikoaren pisua gutxitu den bezala, beste zenbait erlijioena handitu egin dela.
- ☐ Erlijio katolikoaren pisua gainerako erlijioena baino dezentez handiagoa dela.



Entzun eta laburpena osatu

Orain entzun erreportaje osoa, eta ondoren irakurri behean egiten den horren laburpena. Testuan zenbait datu falta dira, osa ezazu kasu bakoitzean erantzun zuzena aukeratuta.

Egia al da jendeak gero eta ohitura gutxiago duela elizara joateko? Egin diren zenbait inkestek diotenez garbi dago eliza _____ katolikoaren pisua __1_____. Garai batean, misiolariak ere asko izaten ziren; gaur egun, horren ordez, jendea __2_____ bitartez joaten da jendeari laguntzera. Eta kalean eman diren zenbait erantzunetan, elkarrizketatuek diote ez daukatela elizara joateko ohiturarik, eta gainera, elizara joateak __3_____, eta ez duela ezertarako ere merezi.

Karlosen ustez herritar asko ez dira elizara joaten, hain zuzen ere, horregatik, denbora kentzen dielako. Bestalde, Karlosek uste du __4_____ berri beharko litzatekeela, ze azken mendeetan berdintsu ari baitira, ezer aldatu gabe.

Aukerak

- (1) txikitu egin dela
berdindu egin dela
nabarmendu egin dela
- (2) ekimen pribatuen
misioen bitartez
Gobernuz Kanpoko Erakundeen
- (3) denbora kentzen diela
tristura ematen diela
denbora ematen diela
- (4) apaizen meza emateko modua
apaizak janzteko ohiturak
elizaren araudia

Aukerak

- (5) nahiak
elizarako gogoak
sinesmenak
- (6) hutsune handiegia
oso normala
zilegia
- (7) apaizen kopurua
praktikanteen kopurua
fedea dutenen kopurua

Xabier Amurizaren ustez,
jendearen__5_____
orain berdintsu jarraitzen du, ze, beldurragatik edo,
hil ondoren ezer ez dagoela
onartzea__6_____
egiten zaio jendeari. Horrenbestez, Xabierrek uste
du erlijioa ez,
baina__7_____
dela.

Hiztegia lantzen: erantzun zuzena aukeratu

Artikulu honetan elizari loturiko ospakizunetan garai batean ze ohitura izaten ziren azaltzen da. Testuan azpimarratuta dauden hitz eta egituren esanahiari erreparatuko diezu. Irakurri bi aldiz, eta ondoren, galdera hauen erantzun zuzena aukeratu.

ERLIJIOARI LOTURIKO GARAI BATEKO OSPAKIZUNAK.

Zalantzarik gabe, gure gizartean izugarri aldatu da herritarrek erlijioarekiko zuten ikuspuntua. Elgoibarren, inguruko herri guztietan gertatu den bezalaxe, erlijioak, poliki-poliki, galdu egin du zuten eragina. Egunetik egunera, gero eta jende gutxiagok **sumatzen** du erlijioaren baloreen eragina eguneroko bizimoduan. Nolanahi ere, duela 70 edo 80 urte, eliza Katolikoaren postulatuak erabat baldintzatzen zuten gure herritarren jokabidea. Elgoibartar gehienek normaltasun osoz onartzen zuten egoera hori, nahiz eta guztiek ez zuten sinesmen haiekin bat egiten. Auzotarren zeresanak garrantzia handia zuen, eta elizara ez joatea nahikoa izan zitekeen **denon ahotan ibiltzeko**.

Erlijioak are indar handiagoa zeukan inguruko herrietan, **hala Azkoitian, nola Azpeitian**. Egia esan, Loiolako santutegiak eragin ikaragarria zuen, eta gure herrian ere nabaritu ahal izan zen haren eragina. Edonola ere, gure aitona-amonen sasoian «**ezinbestekoa**» zen igandetan eta gainontzeko jaiegunetan elizkizunetara joatea.

Umeren bat bataiatzen zutenean ere ospakizunak egiten zituzten gure nagusiek. Gehienetan, familiak etxean biltzen ziren bazkari bereziren bat egiteko. Horrek ez du inolako zerikusirik gaur egungo ospakizunekin. Sasoi hartan aita eta ama besoetakoak, aitona-amonak eta seniderik hurbilenak bakarrik joaten ziren bataio-bazkarira.

Jaunartzeak ere desberdinak izaten ziren. Egun hartan, gehienetan, ospakizun **xume** bat egiten zen. Etxean bazkaltzen zuten; eta egun hartako bazkaria, eguneroko bazkariaren aldean, berezi samarra izaten zen. Hala ere, sasoi hartako neska-mutikoek egun hura iristeko ilusio handia izaten zuten.

Aurreko mendearen lehenengo urteetan, ezkontzetan egiten ziren ospakizunak eta gaur egun egiten direnak oso desberdinak ziren. Oso arrunta zen gure herriko bikoteak goizeko 6:00etan edo 6:30ean ezkontzea. Ezkondu ondoren, herriko tabernaren batera joaten ziren bazkaltzera, gertuko senideekin eta lagunekin batera. Aitzitik, ezkontza-ospakizunak baserrietan egiten baldin baziren, haiek hiru edo lau egun iraun zezaketen. Kasu horietan, ohikoena zen, bikoteari oparitutako generoarekin, janean eta edanean bapo ibiltzea. Ondoren, ezkonberriak hainbeste desio zuten eztei-bidaia egitera joaten ziren. Inguruko hiribururen batera joaten ziren, batez ere, Donostiara edo Bilbora. Eta hori bai: oso gutxitan egiten zituzten astebete irauten zuten bidaiak.

<http://elgoibarrera.eus> blogetik hartua. Testu moldatua.



1. Hitz-bikote hauetan zein dira "sumatu" hitzaren baliokideak?

- ☐ Seinalatu, isladatu.
- ☐ Iragarri, ikusi
- ☐ Nabaritu, antzeman.

Zer esan nahi du "denon ahotan ibili" esamoldeak?

- ☐ Ahoz esan zutela.
- ☐ Aho txarrez ari zirela.
- ☐ Denak horretaz hitz egiten zebiltzala.

Zer ez du esan nahi "ezinbesteko" hitzak?

- ☐ Derrigorrezkoa zela.
- ☐ Nahitaezkoa zela.
- ☐ Ezinezkoa zela.

**Zein da azpimarratutakoaren baliokidea?:
"Erljioak indar handiagoa zeukan inguruko herrietan, hala Azkoitian, nola Azpeitian"**

- ☐ Erljioak are indar handiagoa zuen Azkoitian, eta Azpeitian ere ia antzekoa.
- ☐ Bai Azpeitian, bai Azkoitian, erlijioak indar handiagoa zeukan.
- ☐ Azpeitian eta Azkoitian, erlijioak hala-nolako eragina zeukan.

"Egun hartan, gehienetan, ospakizun xume bat egiten zen" Zein da azpimarratutako hitzaren baliokidea?

- ☐ Ospakizun txiki bat.
- ☐ Ospakizun eskas bat.
- ☐ Ospakizun harro bat.



Garai bateko ospakizunak

Jaun hartzeak direla, ezkontzak direla,...zenbat aldatu diren garai bateko eta egungo ospakizunak ezta? Orain idatzi zuri garrantzitsuenak iruditu zaizkizun 5 edo 6 aldaketa. Nahi izanez gero, hartu ideia batzuk lehen irakurri duzun artikulutik. Erabili horretarako konparaziozkoak.

- Konparazioak egiteko: **-(a)REN ALDEAN**

"Kirmen, **nire aldean** (nirekin konparatuta), alfer hutsa da"
Oraingo jaun-hartzeen **aldean** (jaun hartzeekin konparatuta), lehengoak xumeak ziren.

Ikus beste adibideok:

Oraingo ezkontzetan aspaldikoetan BAINO askoz diru gehiago gastatzen da.

Garai hartako bataioak orain BAINO lotuagoak zeuden eliza-ospakizunetara.

Norbait ezkontzen zenean, garai hartako ospakizunetan, orain ADINA jan eta edan izaten zen.

Ariketa egin baino lehen, hemen konparaziozko esaldien azalpenak eta adibideak kontsulta ditzakezu.



Zuzenketa-orria

Entzun eta aukeratu erantzun zuzena

1. Duela 20 urteko datuekin alderatuta orain zenbat jende joaten da elizara?

✓ Jendearen erdia baino gutxiago.

2. Euskal Autonomia Erkidegoan zenbatek dute beren burua katolikotzat?

✓ Herritarren % 55ek.

3. Zer dio Eliza Katolikoak izan duen eboluzioari buruz?

✓ Erlijio katolikoaren pisua gutxitu den bezala, beste zenbait erlijioena handitu egin dela.

Entzun eta laburpena osatu

(1) txikitu egin dela

(2) Gobernuz Kanpoko Erakundeen

(3) denbora kentzen diela

(4) apaizen meza emateko modua

(5) sinesmenak

(6) hutsune handiegia

(7) praktikanteen kopurua

Hiztegia lantzen: erantzun zuzena aukeratu

1. 1. Hitz-bikote hauetan zein dira "sumatu" hitzaren baliokideak?

✓ Nabaritu, antzeman.

2. Zer esan nahi du "denon ahotan ibili" esamoldeak?

✓ Denak horretaz hitz egiten zebiltzala.

3. Zer ez du esan nahi "ezinbesteko" hitzak?

✓ Ezinezkoa zela.

4. Zein da azpimarratutakoaren baliokidea?: "Erlijioak indar handiagoa zeukan inguruko herrietan, hala Azkoitian, nola Azpeitian"

✓ Bai Azpeitian, bai Azkoitian, erlijioak indar handiagoa zeukan.

5. "Egun hartan, gehienetan, ospakizun xume bat egiten zen" Zein da azpimarratutako hitzaren baliokidea?

✓ Ospakizun txiki bat.

Transkripzioa

Entzun eta aukeratu erantzun zuzena

MANU ETXESORTU. - Lehen ere esan dugu: “Inor joaten al da gaur egun elizara, mezetara?” Datuak atera dira eta antza, azken bi hamarkadetan 323 mila lagunek utzi dio elizara joateari Euskal Autonomia Erkidegoan. Oraingo eta orain dela 20 urteko datuak alderatuta, orduan elizara joaten zen jendearen erdia ere ez da joaten gaurko egunean eliza, elizara, mezetara. Dena den, badira elizara joan gabe ere bere burua katolikotzat dutenak. Orain dela 20 urte herritarren % 82k zioen katolikoa zela eta orain gizartearen erdiak baino pixka bat gehiagok du bere burua katolikotzat.

Hain juxtu Euskal Autonomia Erkidegoko herritarren % 55ek katolikotzat du bere burua, baina % 37 besterik ez da, praktikatzaile esango dugu. Beno, gizartea sekularizatu da, eta urrun geratu dira misiolariak erruz bidaltzen genituen garaiak, euskaldunak misiolari ibili direlako. Gaur egun egia da euskaldunak joaten direla Gobernu Kanpoko Erakunde bitartez eta lankidetzaren bitartez, baina egia da misiolariak garai batean gehiago zirela.

Eliza katolikoaren pisua murriztu ba, baina aldi berean igo egin da beste erlijio batzuetan dabilen kopurua.

Entzun eta laburpena osatu

MANU ETXESORTU.- Lehen ere esan dugu: “Inor joaten al da gaur egun elizara, mezetara?” Datuak atera dira eta antza, azken bi hamarkadetan 323 mila lagunek utzi dio elizara joateari Euskal Autonomia Erkidegoan. Oraingo eta orain dela 20 urteko datuak alderatuta, orduan elizara joaten zen jendearen erdia ere ez da joaten gaurko egunean eliza, elizara, mezetara. Dena den, badira elizara joan gabe ere bere burua katolikotzat dutenak. Orain dela 20 urte herritarren % 82k zioen katolikoa zela eta orain gizartearen erdiak baino pixka bat gehiagok du bere burua katolikotzat.

Hain juxtu Euskal Autonomia Erkidegoko herritarren % 55ek katolikotzat du bere burua, baina % 37 besterik ez da, praktikatzaile esango dugu. Beno, gizartea sekularizatu da, eta urrun geratu dira misiolariak erruz bidaltzen genituen garaiak, euskaldunak misiolari ibili direlako. Gaur egun egia da euskaldunak joaten direla Gobernu Kanpoko Erakunde bitartez eta lankidetzaren bitartez, baina egia da misiolariak garai batean gehiago zirela.

Eliza katolikoaren pisua murriztu ba, baina aldi berean igo egin da beste erlijio batzuetan dabilen kopurua. Ez da kontu berria, eta inor ez da harrituko datu horiek entzunda. Gogoeta eskatuko diogu berehala Xabierri, eta Karlosi, baina lehendabizi entzun dezagun kalean jendeak zer esaten duen. Maddalen Galparsoro atera da kalera galdera egitera. Aurkitu ote du mezetara joaten den norbait? Aurkitu ote du norbait? Maddalen Galparsororen erantzunak, hauek.

ELKARRIZKETATUA 1.- Ez, ez dakit. Txikitan juten giñan (joaten ginen) baina etxean hola, guraso(e)kin batera, eta gero ba kontrol, pentsatzen hasten geran (garen) momentuan ba nik erabaki nuen ez joatea.

ELKARRIZKETATUA 2.- Entierroren batean, baina hola, mezeta(ra), txikitatik, ez dakit.

ELKARRIZKETATUA 3.- Ba zortzi urte, edo...

ELKARRIZKETATUA 4.- Bai, ni ere bai, holako zerbait. Bai. Bai. O(r)ain dela pila bat.

ELKARRIZKETATUA 3.- Nire etxean ez dago ohiturarik

ELKARRIZKETATUA 4.- Nirean ezta; eta gaine(r)a ge(r)o, denbo(r)a kentzeizu (kentzen dizu). Nik uste ez du(e)la ezerta(ra)ko merezi.

MANU ETXESORTU.- Beno, hori, zera, kalean e, jendeak Maddalen Galparsorori esan diona. Entzundakoetatik zerk eman dizu atenzioa, Karlos?

CARLOS.- Ba batez ere atenzioa eman didana izan da zuk juxtu aipatu duzuna, denbora kentzen dizula horrek. Nik uste dut herritar gehienok daukagula ideia hori buruan, eta besteak beste, horregatik ez garela joaten. Nik uste dut gaurkotu beharko luketela apaizek kontua, eliza emateko modua. Honela dabilta, orain dela 2, 3, 4 mende bezalaxe, eta orain dela 4 mende funtzionatzen zuenak orain ez du funtzionatzen, beno, orain dela 10 urte funtzionatzen zuenak orain ja ez du funtzionatzen.

XABIER AMURIZA. Bai, bai, ni apaiza ere izan nintzen, eta ni apaiza nintzenean, herri txikietan behintzat, ba gehienak, denak edo gehienak etortzen ziran (ziren), baina orduan praktikante izatea eta sinestuna, hau da, zerbait sinestea, mundu guztiak esango dizu, halako beldurragatik edo zerbaitegatik ba ez duelako munduan esplikazio guztia jasotzen edo onartzen, ondoren, hil ondoren ezer ez dagoela onartze hori hutsune handiegia egiten zaio, eta zerbait hori, zerbait horren beldurrez edo nahiez ba jarraitzen dute, baina hortik praktikatzera... Sinesmena nire ustez ez da ez gehitu, ez gutxitu, beldur hori edo nahi hori edo, hil ondoko hutsune hori asumitu (barneratu) ezina orain ere badago, eta nik uste erlijioa mundu mailan ez dela gutxitu, praktikatzea, bai beharbada.